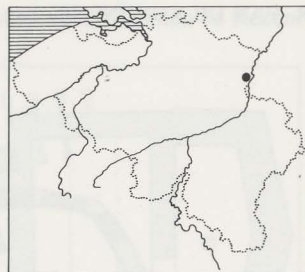

R. VAN DE KONIJNENBURG

Het kasteel d'Aspremont - Lynden te Rekem (gem. Lanaken)

Interimverslag 1986

Tijdens de opgravingscampagnes van 1984 en 1985 was reeds in grote mate de algemene chronologische en architecturale ontwikkeling van het kasteel d'Aspremont-Lynden vastgesteld. De opgravingscampagne 1986¹ was er in hoofdzaak op gericht het archeologisch onderzoek binnen de muren van het huidige gebouw af te ronden teneinde de restauratiewerken niet verder te hinderen. Het werd een korte campagne, mede doordat dringende opgravingswerken te Tongeren ons ertoe verplichtten dit onderzoek voor onbepaalde tijd te onderbreken. In de kelders van het huidige kasteel restten trouwens slechts enkele ononderzochte ruimtes, te weten de kelder aan de hoofdingang en enkele kelders aan de zuidzijde.

In de noordelijke kelder, aan de hoofdingang, ging onze aandacht voornamelijk naar het onderzoek van een toegangscomplex tot de walburcht. Sporen hiervan werden reeds eerder teruggevonden bij de opgraving van de binnenkoer, in 1985, maar de relatie tussen deze vondsten en de walmuur was vooralsnog onbekend. Het werk werd bemoeilijkt door enkele zeer recente rioleringskanalen die de oudere sporen over de volle lengte van de sleuf verstoorden. Desalniettemin kon de walmuur over de volledige lengte van de te onderzoeken kelder vrijgelegd worden en werd de aansluiting gemaakt met reeds eerder opgegraven gedeelten (fig. 1: A).

De muur vertoont twee bochten van ca 12°. Het centrale deel tussen de twee bochten is 5,10 m lang en heeft een breedte van 1,50 m. Bochten en afmetingen zijn eens te meer een bewijs voor de onregelmatige, polygonale vorm van de versterkingsmuur. Aan de zuidzijde hiervan bevindt zich een spoor van uitgebroken muurwerk, bestaande uit grijze, zachte mortelspecie met in de westhoek, tegen de walmuur, nog een laag keien in metselverband, die zonder bouwnaad bij de walmuur aansluit. Dit geheel ligt in het verlengde van eerder gevonden gebouwsporen op de huidige binnenkoer, in identieke materialen als de

walmuur en beschreven constructie. Nochtans ontbreekt de aansluiting tussen het oostelijk fragment en de omheiningmuur. Dit is te wijten aan de drastische ingrepen in het oorspronkelijk heuvellichaam tijdens de bouw van het huidige kasteel in 1590/97.

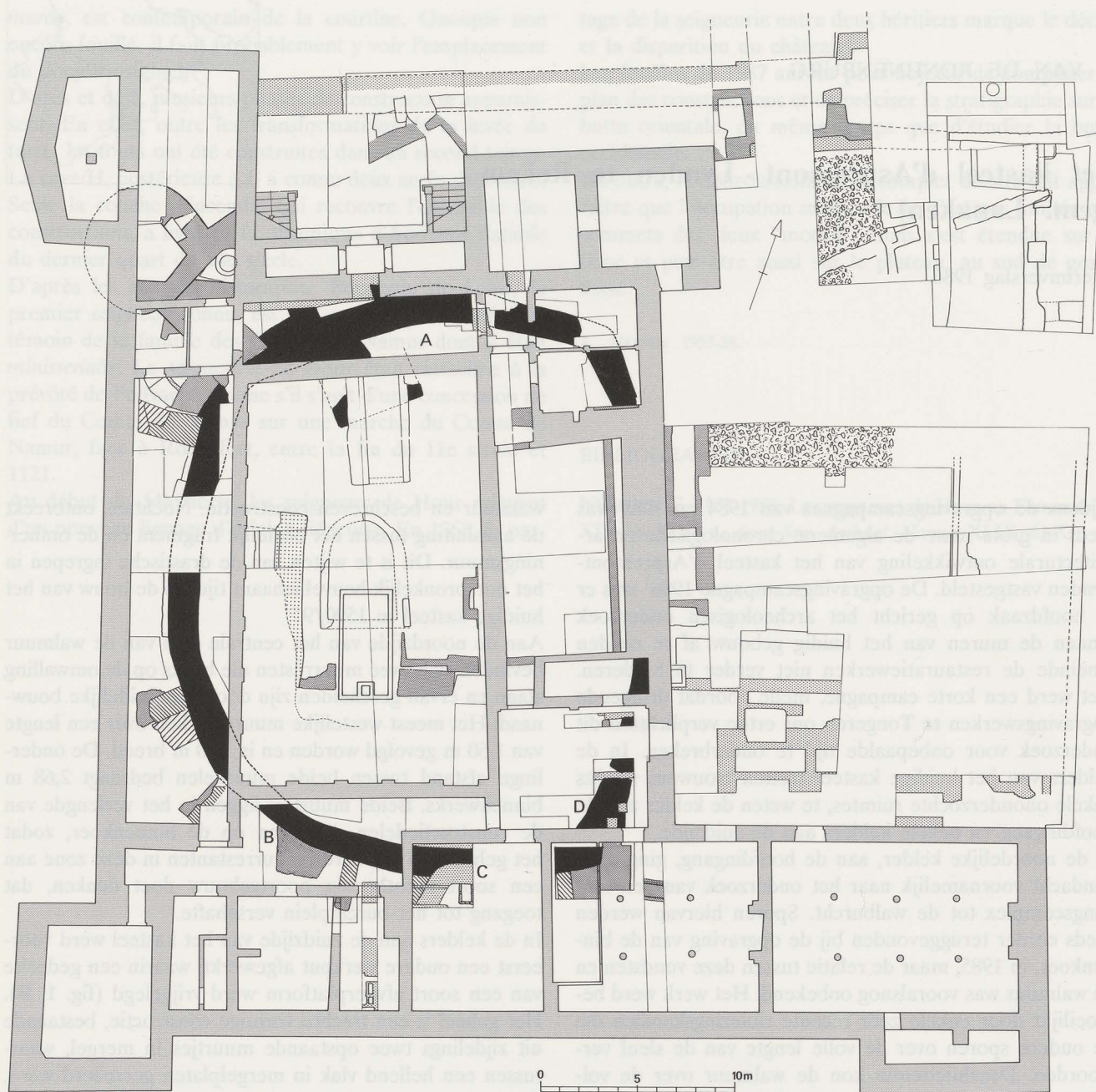
Aan de noordzijde van het centrale deel van de walmuur bevinden zich twee muurresten die haaks op de omwalling staan en ervan gescheiden zijn door een duidelijke bouwnaad. Het meest westelijke muurdeel kon over een lengte van 1,50 m gevolgd worden en is 1,30 m breed. De onderlinge afstand tussen beide muurdelen bedraagt 2,68 m binnenwerks. Beide muurtjes liggen in het verlengde van de constructiedelen gevonden op de binnenkoer, zodat het geheel aan bewaarde muurrestanten in deze zone aan een soort rechthoekig poortgebouw doet denken, dat toegang tot het burchtplein verschafte.

In de kelders aan de zuidzijde van het kasteel werd vooreerst een oudere werkput afgewerkt, waarin een gedeelte van een soort afvoerplatform werd vrijgelegd (fig. 1: B). Het geheel is een trechtervormige constructie, bestaande uit zijdelings twee opstaande muurtjes in mergel, waartussen een hellend vlak in mergelplaten gecreëerd werd. Deze platen liggen niet parallel aan de richting van de muurtjes maar enigszins schuin, vermoedelijk om verschuiven te voorkomen. De constructie doet denken aan een afvoersysteem voor een latrine.

In de aansluitende kelderruimten ten oosten hiervan werd het verder verloop van de walmuur nagegaan (fig. 1: C-D). Uit dit onderzoek bleek dat de muur hier een vrij scherpe bocht naar het noorden maakt. De bocht is extra versterkt door een 2,50 m brede mergelconstructie. De hoek kon slechts gedeeltelijk onderzocht worden omwille van stabiliteitsproblemen met het gewelf van deze kelder.

Nagenoeg de volledige walmuur is nu vrijgelegd. Zoals reeds herhaaldelijk gezegd, betreft het een onregelmatige polygoon die bestaat uit dertien muurdelen. De omtrek aan de binnenzijde bedraagt ca. 84 m. De noord-zuid as is 27,50 m lang, de oost-west as bij benadering 22,50 m. De bevindingen laten een reconstructie van de twee oudste bouwfazen van het kasteel toe (fig. 2).

1 Opgraving uitgevoerd door de Provincie Limburg, onder toezicht van de N.D.O. en dank zij de medewerking van de Ministeries van Tewerkstelling en Arbeid en van Begroting (D.A.C.).

1 Algemene plattegrond.

De eerste fase bestaat uit een versterkte walmuur met een poortgebouw aan de noordzijde en een huisconstructie op het burchtplein, tegen het zuidwestelijk deel van de walmuur. Vermoedelijk kan aan deze plattegrond in het zuidwesten nog een verdedigingstorentje aan de buitenzijde van de ringmuur toegevoegd worden. In een tussenfase wordt deze walmuur door de bouw van een aantal steunberen versterkt.

De tweede bouwphase vertegenwoordigt een heropbouw van de eerste met uitbreiding van het poortcomplex en van de gebouwen op het burchtplein, en een versterking van de walmuur. Bovendien wordt de ruimte ten oosten van de

burcht van een bestrating voorzien en verschijnen er een aantal bijgebouwtjes die vermoedelijk met de nabijheid van een Maasarm in verband kunnen gebracht worden.

Het geheel vertoont enige gelijkenis met de burchtruïne van *Pietersheim* (gem. Lanaken). Het is derhalve niet uitgesloten dat er, zoals te *Pietersheim*, een onderbreking in de walmuur was, vermoedelijk aan de oostzijde waar het burchtplein in de tweede fase bij de oostelijke koer en de bijgebouwen aansluiting vindt.

Het dateren van de beide bouwfasen is voornamelijk een moeilijke zaak, aangezien we enkel beschikken over de gegevens die rechtstreeks af te leiden zijn uit de architec-

turale resten. Op basis hiervan zou de eerste bouwfase in de 12de eeuw kunnen gesitueerd worden en de tweede in de 14de eeuw. Onderzoek van de dierenbeenderen gevonden tijdens de campagne 1984, heeft gedeeltelijk deze dateringen bevestigd².

2 Onderzoek uitgevoerd door lic. A. Vanderhoeven.

Interimverslag 1986

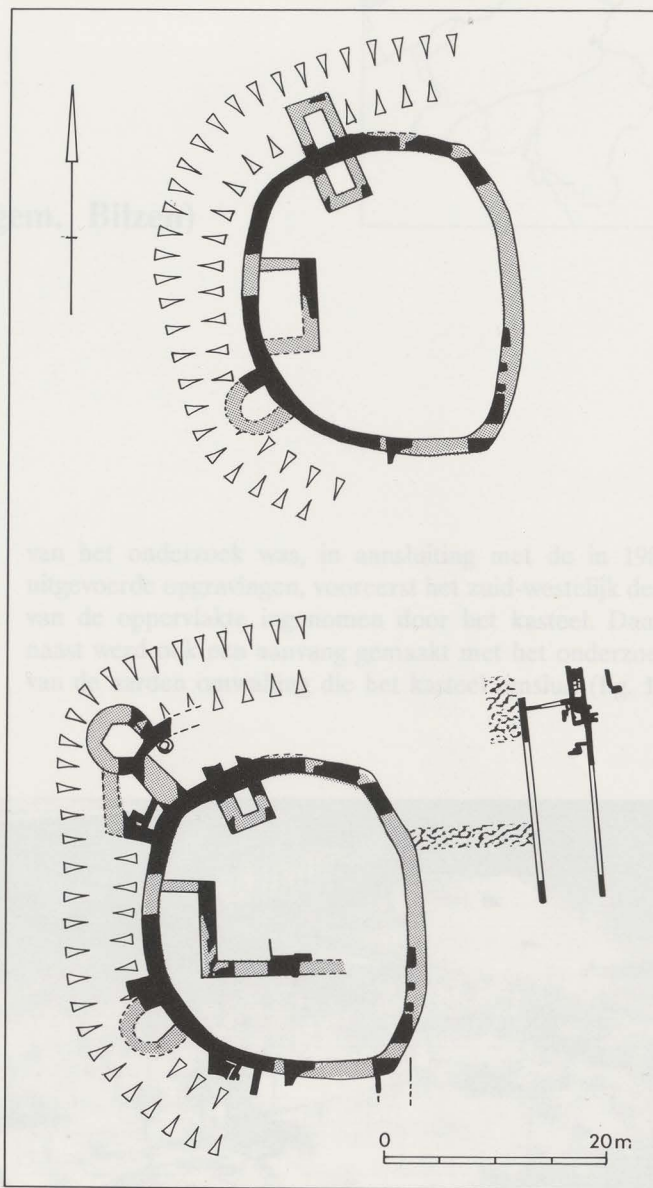
Op het site van het kasteel "Jonkhok" te Hoebeek werd in 1986 een tweede opgravingscampagne plaats. Daar

1. Opgraving uitgevoerd dank zij de medewerking van het stadsbestuur van Ekeren.

BIBLIOGRAFIE

VAN DE KONIJNENBURG R. 1985: Het kasteel d'Aspremont-Lynden te Rekem, *Archaeologia Belgica* n.r. I-2, 99-102.

VAN DE KONIJNENBURG R. 1986: Het kasteel d'Aspremont-Lynden te Rekem (gem. Lanaken), *Archaeologia Belgica* n.r. II-1, 117-120.

2 Plattegrond van de twee oudste bouwfazen.